Lausunto

20.10.2020 2293/00 00 02 00/2020

Viite Asiantuntijakuuleminen, keskiviikko 21.10.2020 klo 10:30

Aihe HE 146/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021, Momentti 30.01.05 Luonnonvarakeskuksen toimintamenot

Asiantuntija Talousjohtaja Jutta Petäjä, Luonnonvarakeskus

Valtiovarainvaliokunnan maatalousjaosto

<u>Tutkimuksen suuntaaminen</u>:

Tutkimusohjelmat ovat Luken strategian toimeenpanon keskeinen työkalu, ja niillä Luke suuntaa kohden strategisia tavoitteita. Ohjelmien teema-alueet ovat alkutuotannon tuottavuus ja kannattavuus, biokiertotalous, kestävyys ja resilienssi sekä maankäyttö ja ilmastonmuutos.

Kuva 1: Luonnonvarakeskuksen strategisia tavoitteita tukeva tutkimusohjelmarakenne

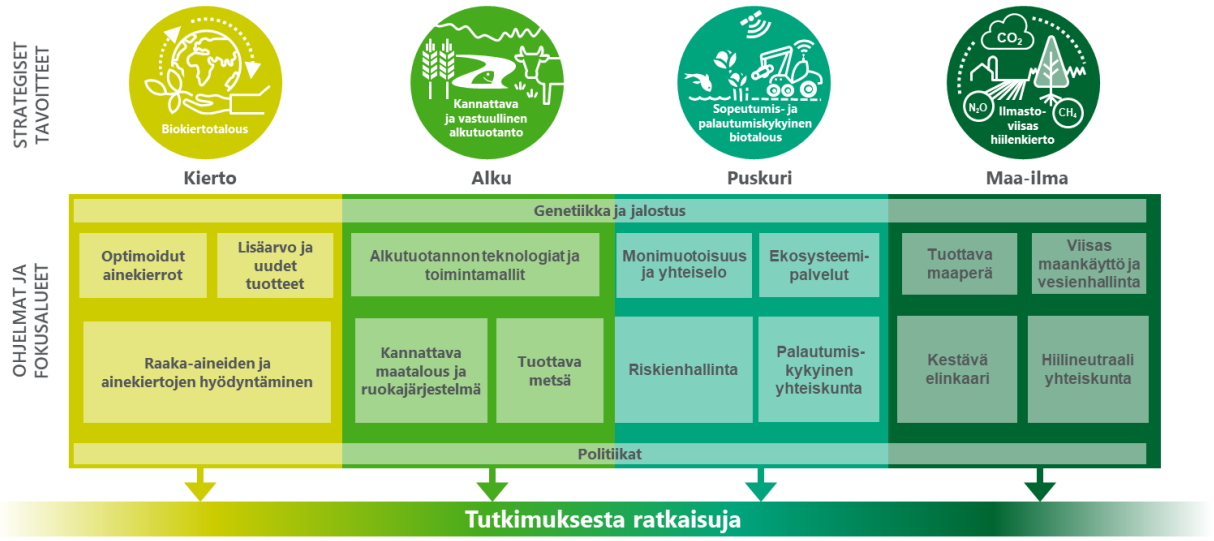

Maankäyttösektorille tuotetaan skenaarioita ilmastonmuutoksen vaikutuksista sekä metsiin että maatalousmaalle. Skenaariot auttavat hahmottamaan sitä, miten metsäsektorin ja maatalouden tuotanto vaikuttavat maankäytön nieluihin ja päästöihin. Arvioidaan ilmastotoimien kustannuksia, ja mm. sitä, miten siirtymä ilmastoviisaaseen ja terveelliseen ruokajärjestelmään voidaan tehdä kestävästi, hyväksyttävästi ja oikeudenmukaisesti. Lukella on vahva

tutkimuspanos hallitusohjelmaan sisältyvään maankäyttösektorin toimenpideohjelmaan, jolla tähdätään sekä metsäsektorin vahvistamiseen että ilmastohyötyihin.

Koronapandemia on nostanut ilmastonmuutoksen rinnalle tutkimuskysymyksiä ruuantuotannon huoltovarmuudesta, teollisuutemme tuotteiden kysynnän muutoksista ja kestävyyden varmistamisesta sekä toimista, jotka mahdollistavat yhteiskunnan palautumisen koronan aiheuttamasta kriisistä.

Poikkeuksellinen vuosi on korostanut tutkimustiedon asemaa. Akuutin terveyskriisin väistyttyä katse kääntyy myös Lukeen: millä ratkaisuilla visio ”Hyvinvointia ja kestävää tulevaisuutta uusiutuvista luonnonvaroista” toteutuu? Miten vahvistamme kotimaisen alkutuotannon kestävyyttä ja kilpailukykyä? Millaista politiikkasuosituksia annamme esimerkiksi elinkeinoelämää vahvistaville toimenpiteille? Mitä ratkaisuja kehitämme ilmastonmuutoksen torjuntaan? Huoltovarmuus nousee Lukenkin agendalla.

Tilanne oli muuttumassa jo ennen koronaa: leviävät eläin- ja kasvitaudit sekä epävarmuus maailmankaupan pelisäännöissä korostavat elintarviketurvallisuuden ja koko luonnonvarasektorin huoltovarmuuden merkitystä. Riskienhallinnan, turvallisuuden, kestävyyden, jatkuvuuden, toipumisen ja palautumiskyvyn kriteereiden tärkeys korostuu. Tutkijoilta odotetaan tutkimukseen pohjautuvia tulevaisuuskuvia bio- ja kiertotalouteen, ajantasaista tilannekuvaa luonnonvarojen käytöstä ja ruokaturvasta, ja lisäksi odotetaan ratkaisuja riskienhallintaan sekä poikkeustilanteisiin ja niistä palautumiseen.

Tutkimusympäristöjen kehittäminen

Luke on päivittämässä tutkimusinfraansa vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin. Vahva visiomme on, että uusiutuviin luonnonvaroihin perustuvat toimialat ovat tulevaisuuden aloja, joiden varaan suomalaisten hyvinvointi voidaan rakentaa jatkossakin.

Luke haluaa olla pohjoismaisen ja eurooppalaisen tutkimuksellisen työnjaon ytimessä. Huippututkimus tarvitsee huippuinfran, ja Luke on satsaamassa vuosina 2021-2024 merkittävästi infran päivitykseen ja uudistamiseen.

Tutkimus- ja osaamisalustan kehittäminen koostuu seuraavista kokonaisuuksista:

- Metsät: Biomassan alkutuotannon tutkimusympäristö
- Pellot: Ruokaketjun alkutuotannon tutkimusympäristö
- Laboratoriot ja tutkimuslaitekanta
- Navetat: Maidon- ja ruoantuotannon tutkimusympäristö
- Vesiviljelylaitokset: Sinisen biotalouden tutkimusympäristö
- Kasvihuoneet ja olosuhdetilat testausympäristöinä

Tutkimusinfran uudistaminen edellyttää laajojen toimitilojen peruskorjaus- ja muutoshankkeiden toimeenpanoa sekä normaalitasoa enemmän investointeja tutkimuslaitteistoihin. Näiden muutosten rahoitukselliset ja toiminnalliset ratkaisut ovat keskeinen osa tulevan kehyskauden suunnittelua.

Luken toimipaikkaverkosto on laaja ja rakennuskanta on monelta osin elinkaarihallinnan näkökulmasta peruskorjausvaiheessa. Senaatti Kiinteistöt vastaa rakennusten peruskorjaus- ja muutoshankkeiden toteuttamisesta, mistä syytä on tärkeää, että Senaatti Kiinteistölle on osoitettu riittävät investointivaltuudet. Luken toimintamenomomentin menoissa muutokset realisoituvat vuokravaikutteisesti ja nostavat toimitilamenojen tasoa kehyskaudella 2022-2025.

Luken toimintamenomomentin rahoitus

Luken toimintamenomomentin tilanne on hyvä, tarkasteltaessa sekä vuoden 2021 talousarviota että tulevaa kehyskautta. Tulevien vuosien kehyspäätöksessä Lukelle on osoitettu merkittävä lisäpanostus tutkimukseen sekä useita muita lisärahoituksia erillisiin hallitusohjelmapainotuksiin ja pysyviin lisätehtäviin.

Taulukko 1: Luken toimintamenomomentin kehykseen sisältyviä lisärahoituksia ja muita muutoksia

(1 000 euroa)	2020	2021	2022	2023	2024	2025
VN -kehys kevät 2018	**71 973**	**71 712**	**71 427**	**71 115**	**71 115**	**71 115**
Metsälaskelmaohjelmiston nykyaikaistaminen ja uudistaminen (MENU) -hanke (v. 2020 rahoitus) (siirto momentilta 28.70.20)	500	0	0	0	0	0
Riistanruokintatutkimuksenlisäresurssi (HO 2019)	100	100	0	0	0	0
Luomuinstituutti (HO 2019)	200	200	300	500	500	500
Maankäyttösektorin ilmastopolitiikka/tutkimus (HO 2019)	200	300	500	500	500	500
Suurpetotutkimus (HO 2019)	200	300	300	400	400	400
Tutkimukseen panostaminen (HO 2019)	1 000	2 000	3 000	5 000	5 000	5 000
Villisikatutkimus (GPS-pannoitus) (HO 2019)	200	200	200	0	0	0
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-334	-334	-334	-334	-334	-334
VN-kehys kevät 2019	**74 039**	**74 478**	**75 393**	**77 181**	**77 181**	**77 181**
Tietojärjestelmähankkeet	686	0	0	0	0	0
Turvemaiden hiilidioksiiditutkimus	200	0	0	0	0	0
Luomututkimus	150	0	0	0	0	0
Nurmien fosforilannoitustutkimus Ruukin yksikössä	100	0	0	0	0	0
Maatalouslaskenta	844	720	130	25	0	0
Ruokahävikkiseuranta	250	250	250	250	250	250
EU:n päästökattodirektiivin toimeenpano	110	110	110	110	110	110
HO2019 (vieraslajiriski.)	140	140	140	140	140	140
Toiminnan kehittäminen Savonlinnassa		100	100	100	100	100
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa		426	426	426	426	426
VN-kehys 16.04.2020	**76 519**	**76 224**	**76 549**	**78 232**	**78 207**	**78 207**
Palkankorotukset	214	1 854	2 239	2 239	2 239	2 239
VN-kehys 16.04.2020 + Palkankorotukset	**76 733**	**78 078**	**78 788**	**80 471**	**80 446**	**80 446**
Menu-hankkeen vuoden 2021 rahoitus	0	900	0	0	0	0
VN-kehys 16.04.2020 + Palkankorotukset + Menu-hanke	**76 733**	**78 978**	**78 788**	**80 471**	**80 446**	**80 446**

Kuva 2: Luken toimintamenomomentin bruttomenot, tulot, TA-rahoitus ja siirtyvän määrärahan kehitys v. 2015-2019 (toteutuma) ja TA ja kehykset v. 2021-2025.

